

hariduskomisjon	
eelarvekomisjon	
kultuuri- ja spordikomisjon	
keskkonna -ja korraaitsekomisjon	
revisjonikomisjon	
sotsiaalkomisjon	
arengu- ja ettevõtluskomisjon	X
maaelukomisjon	
eestseisus	

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU**O T S U S**

Põltsamaa

06.06.2019 nr 1-4.2/2019/338

Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus lõpetamine

Vastavalt Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemislepingule oli ühinemise eesmärkideks muuhulgas valla hoonete haldus- ja majanduslikud tugifunktsioonide konsolideerimine ühisasutusse ning tulemusliku juhtimise tagamine läbi otstarbeka ressursikasutuse.

Põltsamaa valla arengukava 2040 juhtimise osas on eesmärkidena nimetatud avatud, kaasav ja koostööle orienteeritud ning ühtsetel juhtimis põhimõtetel toimiv ja optimaalse struktuuriga valla asutuste strateegiline juhtimine ning sealjuures tegevustena kavandatud valla asutuste tegevuste optimeerimine.

Haldusreformi järgselt Rahandusministeeriumi poolt toetatud nõustamise raames on MTÜ Revident koostanud analüüsi „Vallavara majandamise korraldamine ja selle võimaluste, juhtimismudeli(te) analüüs“. Selles on hinnatud ka võimalusi vallavara majandamise tõhusamaks korraldamiseks. Analüüsis on tehtud ettepanekud edasisteks tegevusteks valla organisatsioonide arendamisel, sh on välja toodud, et vajalik on hinnata võimalust vähendada valla avalike ülesannete täitmisel organisatsioonilist mitmekesisust ja/või konsolideerida samatüübilisi ja sama rolliga organisatsioone, et tagada ülesannete täitmise parem tõhusus ja koordineerimine. Lisaks on analüüsis välja toodud, et vajalik oleks kujundada organisatsioonilised lahendused (võimekuste konsolideerimine) valla turismiarendusega seotud tegevustes ja taristu kasutamiseks.

Arvestades, et Sihtasutus Põltsamaa lossi ja parkide arendus tänane põhitegevus on Põltsamaa linnuse kompleksi igapäevase majandustegevuse korraldamine ja ruumide rentimine ning omatulu osa on sealjuures marginaalne, ei ole sihtasutuse selliselt jätkamine otstarbekas.

Kuna 100% Põltsamaa valla omandis olev Põltsamaa Vallavara OÜ arendab muuhulgas ka mitmeid teisi puhkerajatisi ja viib ellu suuremahulisi investeringuprojekte, on mõistlik koondada ka Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus tegevus Põltsamaa Vallavara OÜ alla.

Otsus antakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 24 ja § 35 lõike 3 ning töölepingu seaduse § 112 lõike 1 alusel.

1. Lõpetada Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus (registrikood 90001888) tegevus 31. augustil 2019.
2. Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus varad ja kehtivad töölepingud anda üle Põltsamaa Vallavara OÜ-le (registrikood 10291205).
3. Otsus jõustub teatavakstegemisest.
4. Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal valet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Vään
vallavolikogu esimees

Seletuskiri Põltsamaa Vallavolikogu otsuse eelnõule „Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus lõpetamine“

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 22 lg 1 p 24 sätestab, et volikogu pädevuses on otsustada valla või linna poolt äriühingu ja sihtasutuse asutamine, lõpetamine ning põhikirja kinnitamine ja muutmine.

KOKS § 35 lg 3 sätestab, et sihtasutuse, mille ainuasutajaks on vald või linn, samuti osaühingu või aktsiaseltsi, mille ainsaks osanikuks või aktsionäriks on vald või linn, asutamise, ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise ja lõpetamise otsustab ning põhikirja ja selle muudatused kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu. Sihtasutuse, osaühingu või aktsiaseltsi nõukogu liikmed nimetab, samuti muid asutaja, osaniku või aktsionäri õigusi teostab valla- või linnavalitsus. Kui osaühingul ei ole nõukogu, nimetab valla- või linnavalitsus osaühingu juhatuse liikmed.

Töölepingu seaduse § 112 lg 1 alusel lähevad töölepingud muutmatul kujul üle ettevõtte omandajale vastavalt võlaõigusseadusele, kui ettevõtte jätkab sama või sarnast majandustegevust. Ettevõtte

üleandjal ja omandajal on keelatud tööleping üles öelda ettevõtte ülemineku tõttu. Töölepingu seaduse § 113 lg 1 alusel antakse töötajatele sellekohane teatis üle hiljemalt üks kuu enne ettevõtte üleminekut.

Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus (edaspidi SA) tegevuse lõpetamine on kooskõlas ja tulenev mitmetest all toodud strateegilistest dokumentidest ja nendes püstitatud eesmärkidest. Samuti lähtuv muudest asjakohastest juhistest ja olemasolevast olukorrast.

1. OLUKORRA KIRJELDUS

Sihtasutuse Põltsamaa lossi ja parkide arendus (varem Põltsamaa Lossi Arendus ja Põltsamaa Lossi Fond)

SA viimase 10 aasta eelarve on olnud keskmiselt 45 000 eurot aastas ja sellest üle 60% ehk ca 27 000 eurot on olnud omavalitsuse poolne sihtfinantseering, ülejäänud (ca 18 000 eurot) renditulu jm ettevõtlustegevusega kaasnev tulu.

Aastatel 2009-2018 on põhivaraline investeeringute maht olnud keskmiselt 18 500 eurot aastas, sealjuures kolmel aastal (2012, 2014, 2015) oli see ca 5000 eurot/aastas koos Muinsuskaitseameti toetustega.

SA põhikirja kohaselt on sihtasutuse eesmärk Põltsamaa lossi ja parkide arendamine atraktiivseks turismi- ning puhkekeskuseks.

SA tegevust korraldab, selle juhtimist kavandab ning järelevalvet teostab SA 4-liikmeline nõukogu. 2-liikmeline juhatus juhib ja esindab SA-d. Neist üks juhatuse liige on palgaline.

Allolevalt on ära toodud asjaolud, mis soosivad **muudatuste vajalikkust**:

- Nii väikese eelarvega eraldi organisatsiooni üleval pidamine ja sealjuures mitmetasandiline juhtimismudel ei ole mõistlik ega otstarbekas. Niigi marginaalse eelarve juures kaasnevad juhtimiskulud, raamatupidamiskulud jms. Lisaks ei ole täiskoormust asutuse juhtimiseks ning antud tööd tehakse paljuski muu tegevuse/ töö kõrvalt. Tänapäevaks on mitmed tegevused, sh nt sündmuste läbiviimine ja korraldamine, praktiliselt SA poolt üldse ära kadunud. Selle rolli on üle võtnud kultuurikeskus. SA rolliks on täna üldjoontes vaid kinnisvara rentimine.
- Suurema osa sihtasutuse ajaloost on seda juhtinud valla ametnik, kelle jaoks on see olnud kõrvaltegevus. Ta on ametisse määratud pigem SA juhtimisstabiilsuse tagajana, mitte lossikompleksi arendajana.
- Aastatel 2014-2016 katsetas sihtasutus juhtimismudelit, kus juhatuse liige leiti konkursiga. Alarahastusest tingitud pingete tõttu vahetus sihtasutuse juht kolme aasta jooksul viiel korral. Juhtimisstabiilsuse taastamiseks loobus sihtasutus lossi arengut toetava motiveeritud juhi otsingutest.
- Nõukogu kui strateegilise planeerija roll ei toimi ning praktika on seda aastakümneid kinnitanud. Nõukogu tänapäevaks peamiseks rolliks on n.ö. ümber jagada omavalitsusest saadavat vähest sihtfinantseeringut. Olemasolevate projektitaotluste elluviimiseks praktiliselt nõukogul roll puudub ja sellega saaks suurepäraselt hakkama ka juhatus. Tänapäevane juhtimismudel pigem hajutab vastutust, nt väga kriitilises ja ohtlikus seisus olevad müürid, muinsuskaitseametis taotlemata jäänud toetused jne.

- SA tegevus on olnud suhteliselt läbipaistmatu. Sellele on viidanud korduvalt ka audiitorid.
- Audiitorite poolt on muuhulgas välja toodud, et tegevuskulude sihtfinantseerimine omavalitsuse poolt ilma, et tegevuskulude pealt sisendkäibemaksu arvestataks ja tasutaks, ei ole korrektned.
- Sihtasutuse nõukogu valimise kriteeriumid on olnud läbipaistmatud ja avalikkuse jaoks selgitamata.
- Juriidilise isikuna on sihtasutus Põltsamaa lossi ja parkide arendus olnud Põltsamaa piirkonna jaoks teisejärguline. Omavalitsuse tasandil puuduvad kokkulepped sihtasutuse eesmärkide ja finantsperspektiivi kohta. Seda ilmestab tänane linnuse ohtlik olukord ja aastaid kestnud alafinantseerimine.
- Väga suur ressurss, arvestades väikest eelarvet on pandud ehitusprojektide alla. SA ja linnavalitsus on eri aegadel tellinud juba 40 projekti, millede elluviimiseks vahendeid pole olnud ega kavandatud. Projektide koostamine „igaks juhuks“ on olnud seega ebamõistlik.
- Praegune SA juhtimine on kohmakas (nt üle 5 tuh rahakulutuste kooskõlastamise nõue) ja küsitav on nõukogu lisandväärtus, vastutuse jagunemine, motivatsioon ja kirk linnuse arendamiseks.

Põltsamaa Vallavara OÜ

Põltsamaa Vallavara OÜ on 100% Põltsamaa vallale kuuluv ettevõtte, mille põhitegevuseks on tänaseks jäänud mitmete suurte projektide elluviimine ja väljaarendatava taristu haldamine. Lõpetamisel on mitmed veeprojektid, mille järel ühisvee- ja kanalisatsioonitaristu antakse üle Põltsamaa Varahaldus OÜ-le, elluviimisel on tänavavalgustuse projektid, Kamari veekeskuse rajamise projekt, Kuningamäe puhkeala arendamise projekt. Viimase kümne aasta jooksul on ellu viidud projektide maht olnud üle 10 miljoni euro.

Põltsamaa Vallavara OÜ 2018. aasta müügitulu oli 224 428 eurot, 2019. aastal on see aga marginaalne (haljastus- ja haldusteenus on üle viidud Põltsamaa Haldus alla).

Põltsamaa Vallavara OÜ tegevust juhib 3-liikmeline juhatus, kellest üks on palgaline (osakoormus). Lisaks on tööl raamatupidaja. OÜ-le ei ole määratud nõukogu ning antud rolli kannab vallavalitsus kui täidesaatev võimuorgan.

Juhatus vastutab igapäevase tegevuse ja asutuse juhtimise eest.

Arvestades Põltsamaa Vallavara igapäevast projektitegevust ning asjaolu, et välja arendamisel on mitmed puhke- ja külastusobjektid, siis sobib sinna profiili väga edukalt ka linnus. Lisaks laheneb ära käibemaksu küsimus (Põltsamaa Vallavara on km-kohuslane) ning mitmete projektide elluviimine tagab ka parema likviidsuse.

2. ALUSDOKUMENDID

2.1. Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla **ühinemislepingu**¹ punktides on eesmärkideks seatud saavutada:

¹ <https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/4231/2201/6058/LISA.pdf#>

- avalike teenuste kvaliteetne osutamine ja optimaalne kättesaadavus, lähtuvalt elanike õigustatud vajadustest ja **kohaliku omavalitsuse tõhusast korraldusest** (Ühinemislepingu p 2.3.);
- tulemuslik juhtimine läbi kompetentse ja motiveeritud ametnikkonna, omavalitsusüksuse strateegilise juhtimise, **otstarbeka ressursikasutuse** ning laialdase võrgustikupõhise koostööpartnerluse nii siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasandil (p 2.4);
- **Valla hoonete haldus- ja majanduslikud tugifunktsioonid konsolideeritakse ühisasutusse** (p 9).

2.2. Põltsamaa Vallavolikogu 18.10.2018 määrusega nr 58 vastu võetud **Põltsamaa valla arengukava 2040²**:

- juhtimise peatükis on eesmärgiks püstitatud tagada avatud, kaasav ja koostööle orienteeritud ning ühtsetel juhtimispõhimõtetel toimiv ja optimaalse struktuuriga valla ja allasutuste strateegiline juhtimine ning sealjuures tegevustena kavandatud **valla asutuste tegevuste optimeerimine**.
- Lisaks on arengukava teiste peatükkide all välja toodud järgmised kitsaskohad:
 - o Põltsamaa valla ja piirkonna turismi vähenenud tundus – puudub kompleksne turismitoode, vähe erinevaid tegevusi (sh linnuses), mis hoiaks külastajat kinni pikemalt ja soosiks korduvkülastusi, puuduvad suuremad majutuskohad (sh bussitäie majutuseks) (ptk 3.10.1);
 - o alafinantseerimine – objektide (nt Põltsamaa linnus, Kuningamäe puhkeala, jõed, mõisad jne) areng takistatud ja linnuse seisukord väga halb (ptk 3.10.1).

2.3. MTÜ Revident poolt on 31.12.2018 seisuga koostatud raport „**Vallavara majandamise korraldamine ja selle võimaluste, juhtimismudeli(te) analüüs (I)**“. Analüüsi eesmärgiks oli hinnata võimalusi vallavara majandamise tõhusamaks korraldamiseks ja töötada välja sobiv juhtimismudel.

- Analüüsis on muuhulgas jõutud järgmiste järeldusteni:
 - o Soovitav on suuremat kapitalikulu eeldatavate teenuste ja selleks vajaliku varaga tegelemine ning haldamine üle viia valla omandis oleva osühingu - Põltsamaa Vallavara OÜ alla, sest see võimaldaks (suuremahulistelt projektidelt) arvestada sisendkäibemaksu (mida Vallavalitsuse kaudu praktikas poleks võimalik teha). (p 1.3.1.)
 - o Mida rohkem on eri tüüpi organisatsioone, seda enam tuleb suunata energiat (ressurssi) nende tegevuse sünkroniseerimisele ja seda tõenäolisemalt tekib ka ebaefektiivsust nii dubleerivate rollide (ka omavahelise konkurentsi) kui ka nõrga järelevalve tõttu. Seega valla valitsemise korralduses oleks soovitav esmalt korraldada valla organisatsiooniline mitmekesisus ühtsetel alustel ja seejärel analüüsida võimalust sarnaste ülesannetega organisatsiooni konsolideerida. Samuti selle järel ebavajalikud organisatsioonid likvideerida.
- Antud analüüsis p-s 3.3 on tehtud ettepanekud edasisteks tegevusteks valla organisatsiooni arendamisel, s.h:
 - o Analüüsida võimalust vähendada valla avalike ülesannete täitmisel organisatsioonilist mitmekesisust ja/ või konsolideerida samatüübilisi ja sama rolliga organisatsioone, et tagada ülesannete täitmise parem tõhusus ja koordineeritus.
 - o Analüüsida ja kujundada organisatsioonilised lahendused (võimekuste konsolideerimine) valla turismiarendusega seotud tegevustes ja taristu kasutamiseks.

² https://www.riigiteataja.ee/aktiiv/4251/0201/8018/m58_lisa.pdf#

2.4. Arengu- ja ettevõtluskomisjon on oma 18. veebruari 2019 komisjoni koosolekul samuti antud teemat arutanud ning protokollis kajastanud, et valla sihtasutuste, SA Põltsamaa lossi ja parkide arendus ja Puurmani Mõisa SA, osas tuleks hinnata, milline vorm oleks nende toimimiseks parim.

Eelnõu koostas: arengu- ja planeerimisosakonna juhataja Kristi Klaos

Eelnõu seletuskirja koostasid: abivallavanem Karro Külanurm, arengu- ja planeerimisosakonna juhataja Kristi Klaos, rahandusosakonna juhataja Piret Nõmmiksaar, turundusspetsialist Raivo Suni

Kooskõlastas: vallasekretär Janne Veski, jurist Aldi Alev

Eelnõu esitaja: Põltsamaa Vallavalitsus

Ettekandja: arengu- ja planeerimisosakonna juhataja Kristi Klaos